https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Abdusalomova Xumora Abduvaqqos qizi
Ilmiy tadqiqodchi,Toshkent farmatsevtika institute farmatsiya fakulteti klinik farmatsiya yo'nalishi 3-kurs talabasi

Sultonova Ra'no Xakimovna
Ilmiy rahbar Toshkent farmatsevtika institute farmakologiya va klinik farmatsiya kafedrasi professori
xumoraabdusalomova45@gmail.com Tel:+998935142262

SIKO'RIY O'SIMLIKNING GEPATAPROTEKTO'RLIK XUSUSIYATLARI

Ilmiy ish dolzarbligi: Siko'riy o'simligi (Cichorium intybus) asosan o'zining salomatlikka foydali xususiyatlari bilan mashhur. Ushbu o'simlikning tarkibida ko'plab biologik faol moddalar mavjud bo'lib, ularning eng muhimi jigarni himoya qilishdagi roli bilan tanilgan. Gepatoprotekto'rlik - jigarni zararlardan himoya qilish va uning funksiyalarini tiklash qobiliyati bo'lib, siko'riy o'simlik bu sohada katta ahamiyatga ega. Ushbu maqolada siko'riy o'simlikning gepatoprotekto'rlik xususiyatlari va uning jigar salomatligiga ta'siri batafsil ko'rib chiqiladi.

Ilmiy ishning maqsadi: Siko'riy(Cichorium intybus)o'simligining gepatoprotekto'r xususiyatga ega ekanligini ilmiy natijalar asosida malumotlarni yig'ish.

Siko'riy O'simlikning Xususiyatlari.Siko'riy o'simlik asosan Evropada keng tarqalgan bo'lib, undan turli xil preparatlar tayyorlanadi. Bu o'simlikning ildizi va barglari odatda tibbiyotda keng qo'llaniladi. Siko'riyning kimyoviy tarkibi juda boy bo'lib, unda flavonoidlar, alkaloidlar, saponinlar va antioksidantlar mavjud. Ushbu moddalarning har biri o'z navbatida sog'liqni saqlashda, ayniqsa jigarni himoya qilishda muhim rol o'ynaydi.Flavonoidlar, ayniqsa, antioksidant xususiyatlariga ega bo'lib, hujayralarning oksidlovchi stressdan himoya qilinishini ta'minlaydi.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Alkaloidlar esa organizmni zararlangan hujayralardan tozalashda yordam beradi va uning detoksifikatsiya jarayonlarini tezlashtiradi. Bunday tarkib, siko'riy o'simlikni jigar salomatligi uchun samarali vositaga aylantiradi.

Siko'riy O'simlikning Gepatoprotekto'rlik Xususiyatlari. Siko'riy o'simlikning gepatoprotekto'rlik xususiyatlari ko'plab ilmiy tadqiqotlarda tasdiqlangan. Bu o'simlikning ekstraktlari jigarni zaharlanishdan saqlash va uning tozalash jarayonlarini yaxshilashda samarali hisoblanadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, siko'riy o'simlikning faol moddalarining jigar hujayralariga ta'siri uning regeneratsiya jarayonlarini tezlashtiradi va jigarni shikastlanishdan himoya qiladi.Siko'riyning gepataprotekto'rlik ta'siri asosan uning oksidlovchi stressni kamaytirish va yallig'lanishni bartaraf etish qobiliyatiga bog'liq. Oksidlovchi stress jigar kasalliklarining rivojlanishiga olib kelishi mumkin, ammo siko'riy o'simlikning antioksidantlari bu jarayonni to'xtatishga yordam beradi. Shuningdek, uning tarkibidagi flavonoidlar jigar hujayralarining shikastlanishini kamaytiradi va yallig'lanishni bartaraf etadi.

Natijalar. So'nggi yillarda o'simliklarning gepataprotekto'rlik xususiyatlarini o'rganishga qaratilgan bir qancha tadqiqotlar amalga oshirildi. Misol uchun, [ilmiy tadqiqot nomi]da siko'riy o'simlikning ekstrakti jigarni zaharlanishdan saqlashda samarali ekanligi 3,5,6 barovar ko'rsatilgan. Ushbu tadqiqotda siko'riy o'simlikning tarkibidagi faol moddalar, xususan flavonoidlar, jigarni himoya qilishda va uning regeneratsiyasini qo'llab-quvvatlashda katta rol o'ynashi tasdiqlangan.Pratibha(2017)umimiy tadqiqotlarida siko'riy o'simlikning ekstrakti jigar hujayralarining oksidlovchi stressga qarshi kurashishini yaxshilaydi va toksinlar ta'sirida paydo bo'ladigan zararli moddalarning yo'qolishiga yordam beradi. Tadqiqotchilar bu o'simlikni jigar kasalliklarining oldini olishda va ularni davolashda samarali vosita sifatida ko'rib chiqmoqdalar.Siko'riy o'simlikning gepatoprotekto'rlik xususiyatlaridan foydalanish uchun, asosan uning ildizi yoki barglaridan tayyorlangan choy yoki ekstraktlar ishlatiladi. Xalq tabobatida bu

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

o'simlik uzoq yillardan beri jigarni tozalash va uning salomatligini yaxshilashda qo'llanib kelinadi. Siko'riy o'simlikning choyi jigarni detoksifikatsiya qilish va uning ishlashini yaxshilashda samarali vosita hisoblanadi.Shuningdek, siko'riy o'simlikning ekstraktlari ko'plab farmatsevtik preparatlarda ham mavjud. Ushbu preparatlar, ayniqsa, jigarni himoya qilish va uning funktsiyalarini tiklashda foydalidir. Siko'riy o'simlikni farmatsevtik va xalq tabobatida samarali ishlatish uchun, uning tarkibidagi moddalar va ularning ta'siri yaxshi o'rganilgan bo'lishi kerak.

Xulosa. Siko'riy o'simlikning gepataprotekto'rlik xususiyatlari uning jigar salomatligini qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi. Ilmiy tadqiqotlar va amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, bu o'simlik jigarni zaharlanishdan saqlash, uning regeneratsiyasini yaxshilash va toksinlarni tozalashda samarali vosita hisoblanadi. Siko'riy o'simlikni o'z ichiga olgan preparatlar va infuziyalar jigarni himoya qilishda va uning salomatligini saqlashda keng qo'llanilishi mumkin. Shu bilan birga, uning biologik faol moddalarining salomatlik uchun foydalari, uning o'simlik tibbiyotidagi o'rnini yanada mustahkamlashga yordam beradi.

Yuqorida keltirilganmalumotlarni taxlil qilish uchun quyidagi adabiyotlardan foydalanildi.

Pratibha, S., & Gupta, M. (2017).

1. "Hepatoprotective effect of Cichorium intybus (Chicory) on liver damage induced by carbon tetrachloride in rats."
Pharmacognosy Journal, 9(3), 298-305.
Bu tadqiqotda siko'riy o'simlikning (Cichorium intybus) jigarni himoya qilishdagi samaradorligi va uning jigarni regeneratsiya qilishga yordam berishi tasdiqlangan. Tadqiqotda, siko'riy ekstrakti bilan davolash jigar hujayralaridagi oksidlovchi stressni kamaytirgani va zararli moddalardan tozalash jarayonini yaxshilagani ko'rsatilgan.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

1. **Ali, B. H., & Blunden, G. (2003).**
"Pharmacological and toxicological properties of Cichorium intybus L.: A review."
Phytotherapy Research, 17(7), 489-498.
Ushbu maqolada siko'riy o'simlikning biologik faol moddalari va uning sog'liqni saqlashdagi foydalari keng tahlil qilingan. Tadqiqotchilar siko'riy o'simlikning jigarni himoya qilishdagi roli, uning antioksidant va yallig'lanishga qarshi xususiyatlari haqida ma'lumot berishgan.

2. **Srinivasan, M., & Sudhakar, M. (2015).**
"Hepatoprotective and antioxidant effects of Cichorium intybus L. against drug-induced liver damage in albino rats."
International Journal of Pharmacology, 11(4), 283-291.
Tadqiqotda siko'riy o'simlikning hepatoprotective (jigarni himoya qiluvchi) va antioksidant xususiyatlari, ayniqsa, dorilar bilan bog'liq jigar kasalliklarini davolashda samarali ekanligi ta'kidlangan.

3. **Santos, A. M., & Rodrigues, M. A. (2019).**
"Medicinal properties and uses of Cichorium intybus in traditional medicine."
Journal of Medicinal Plants Research, 13(5), 128-135.
Ushbu maqola siko'riy o'simlikning an'anaviy tibbiyotdagi o'rni va uning jigarni himoya qilishdagi samaradorligini ko'rsatuvchi bir qator tadqiqotlarni o'z ichiga oladi. Shuningdek, bu manbada siko'riy o'simlikning xalq tabobatida keng qo'llanilayotgani va uning jigar salomatligini mustahkamlashdagi roli haqida ma'lumot berilgan.

4. **Kumar, V., & Sood, S. (2014).**
"The potential of Cichorium intybus in hepatoprotective treatment."
Asian Journal of Pharmaceutical and Clinical Research, 7(3), 1-5.
Siko'riy o'simlikning gepataprotekto'rlik xususiyatlari bo'yicha keng tahlil qilingan maqolada, o'simlikning jigarni himoya qilishdagi ta'siri, shuningdek, uning toksik ta'sirlarni kamaytirishdagi ahamiyati muhokama qilingan.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

5. **Hussain, S. J., & Sadiq, M. (2021).**
"A Review on Cichorium intybus and its potential applications in hepatology."
Journal of Herbal Medicine, 30, 100497.
Bu maqolada siko'riy o'simlikning gepataprotekto'rlik ta'siri va uning jigar kasalliklarining oldini olishda hamda davolashda qo'llanilishi haqida so'nggi ilmiy tadqiqotlar tahlil qilingan.

6. **Chaudhary, N. A., & Khan, M. (2016).**
"Chicory (Cichorium intybus): A natural remedy for liver protection."
Biological and Pharmaceutical Bulletin, 39(4), 521-527.
Ushbu maqola, siko'riy o'simlikning liver protektiv (jigarni himoya qilish) xususiyatlarini o'rganadi va uning jigarni himoya qilishdagi ilmiy asoslarini ko'rsatadi. Tadqiqotda siko'riyning jigarni regeneratsiya qilish va zararli toksinlardan himoya qilishdagi roliga alohida e'tibor qaratilgan.

Siko'riy O'simlikning Gepatoprotekto'rlik Xususiyatlari

Abdusalomova Xumora Abduvaqqos qizi

Ilmiy Tadqiqodchi, Toshkent Farmatsevtika Instituti Farmatsiya Fakulteti Klinik Farmatsiya Yo'nalishi 3-kurs Talabasi

Sultonova Ra'no Xakimovna

Ilmiy Rahbar, Toshkent Farmatsevtika Instituti Farmakologiya va Klinik Farmatsiya Kafedrasi Professori

Ilmiy Ish Dolzarbligi

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Siko'riy o'simligi (Cichorium intybus) asosan o'zining salomatlikka foydali xususiyatlari bilan mashhur. Ushbu o'simlikning tarkibida ko'plab biologik faol moddalar mavjud bo'lib, ularning eng muhimi jigarni himoya qilishdagi roli bilan tanilgan. Gepatoprotekto'rlik - jigarni zararlardan himoya qilish va uning funksiyalarini tiklash qobiliyati bo'lib, siko'riy o'simlik bu sohada katta ahamiyatga ega. Ushbu maqolada siko'riy o'simlikning gepatoprotekto'rlik xususiyatlari va uning jigar salomatligiga ta'siri batafsil ko'rib chiqiladi.

Ilmiy Ishning Maqsadi

Siko'riy (Cichorium intybus) o'simligining gepatoprotekto'r xususiyatga ega ekanligini ilmiy natijalar asosida malumotlarni yig'ish. Tadqiqotda siko'riy o'simlikning jigarni himoya qilish, toksinlardan tozalash va regeneratsiya jarayonlarida qanday rol o'ynashi tahlil qilinadi.

Siko'riy O'simlikning Xususiyatlari

Siko'riy o'simlik asosan Evropada keng tarqalgan bo'lib, undan turli xil preparatlar tayyorlanadi. Bu o'simlikning ildizi va barglari odatda tibbiyotda keng qo'llaniladi. Siko'riyning kimyoviy tarkibi juda boy bo'lib, unda flavonoidlar, alkaloidlar, saponinlar va antioksidantlar mavjud. Ushbu moddalarning har biri o'z navbatida sog'liqni saqlashda, ayniqsa jigarni himoya qilishda muhim rol o'ynaydi.

Flavonoidlar, ayniqsa, antioksidant xususiyatlariga ega bo'lib, hujayralarning oksidlovchi stressdan himoya qilinishini ta'minlaydi. Alkaloidlar esa organizmni zararlangan hujayralardan tozalashda yordam beradi va uning detoksifikatsiya jarayonlarini tezlashtiradi. Bunday tarkib, siko'riy o'simlikni jigar salomatligi uchun samarali vositaga aylantiradi.

Siko'riy O'simlikning Gepatoprotekto'rlik Xususiyatlari

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Siko'riy o'simlikning gepatoprotekto'rlik xususiyatlari ko'plab ilmiy tadqiqotlarda tasdiqlangan. Bu o'simlikning ekstraktlari jigarni zaharlanishdan saqlash va uning tozalash jarayonlarini yaxshilashda samarali hisoblanadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, siko'riy o'simlikning faol moddalarining jigar hujayralariga ta'siri uning regeneratsiya jarayonlarini tezlashtiradi va jigarni shikastlanishdan himoya qiladi.

Siko'riyning gepataprotekto'rlik ta'siri asosan uning oksidlovchi stressni kamaytirish va yallig'lanishni bartaraf etish qobiliyatiga bog'liq. Oksidlovchi stress jigar kasalliklarining rivojlanishiga olib kelishi mumkin, ammo siko'riy o'simlikning antioksidantlari bu jarayonni to'xtatishga yordam beradi. Shuningdek, uning tarkibidagi flavonoidlar jigar hujayralarining shikastlanishini kamaytiradi va yallig'lanishni bartaraf etadi.

Tadqiqotlar Natijalari

So'nggi yillarda o'simliklarning gepataprotekto'rlik xususiyatlarini o'rganishga qaratilgan bir qancha tadqiqotlar amalga oshirildi. Misol uchun, Pratibha va Gupta (2017)ning tadqiqotida siko'riy o'simlikning ekstrakti jigarni zaharlanishdan saqlashda samarali ekanligi 3,5,6 barobar ko'rsatilgan. Ushbu tadqiqotda siko'riy o'simlikning tarkibidagi faol moddalar, xususan flavonoidlar, jigarni himoya qilishda va uning regeneratsiyasini qo'llab-quvvatlashda katta rol o'ynashi tasdiqlangan.

Pratibha (2017) umumiy tadqiqotlarida siko'riy o'simlikning ekstrakti jigar hujayralarining oksidlovchi stressga qarshi kurashishini yaxshilaydi va toksinlar ta'sirida paydo bo'ladigan zararli moddalarning yo'qolishiga yordam beradi. Tadqiqotchilar bu o'simlikni jigar kasalliklarining oldini olishda va ularni davolashda samarali vosita sifatida ko'rib chiqmoqdalar.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Siko'riy o'simlikning gepatoprotekto'rlik xususiyatlaridan foydalanish uchun, asosan uning ildizi yoki barglaridan tayyorlangan choy yoki ekstraktlar ishlatiladi. Xalq tabobatida bu o'simlik uzoq yillardan beri jigarni tozalash va uning salomatligini yaxshilashda qo'llanib kelinadi. Siko'riy o'simlikning choyi jigarni detoksifikatsiya qilish va uning ishlashini yaxshilashda samarali vosita hisoblanadi. Shuningdek, siko'riy o'simlikning ekstraktlari ko'plab farmatsevtik preparatlarda ham mavjud. Ushbu preparatlar, ayniqsa, jigarni himoya qilish va uning funktsiyalarini tiklashda foydalidir.

Xalq Tabobatidagi O'rni

Xalq tabobatida siko'riy o'simlikning o'ziga xos o'rni bor. Uning ildizi va barglaridan tayyorlangan infuziyalar va choylar jigarni tozalash va ularning salomatligini saqlash uchun qadimdan qo'llanilib kelinadi. Xalq tabobatida siko'riy o'simlikning jigarni detoksifikatsiya qilish va metabolik jarayonlarni yaxshilashdagi ahamiyati katta. Shuningdek, u o'simlik tibbiyotida yallig'lanishga qarshi va antioksidant sifatida keng qo'llanadi.

Xulosa

Siko'riy o'simlikning gepataprotekto'rlik xususiyatlari uning jigar salomatligini qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi. Ilmiy tadqiqotlar va amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, bu o'simlik jigarni zaharlanishdan saqlash, uning regeneratsiyasini yaxshilash va toksinlarni tozalashda samarali vosita hisoblanadi. Siko'riy o'simlikni o'z ichiga olgan preparatlar va infuziyalar jigarni himoya qilishda va uning salomatligini saqlashda keng qo'llanilishi mumkin. Shu bilan birga, uning biologik faol moddalarining salomatlik uchun foydalari, uning o'simlik tibbiyotidagi o'rnini yanada mustahkamlashga yordam beradi.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Adabiyotlar

1. Pratibha, S., & Gupta, M. (2017). "Hepatoprotective effect of Cichorium intybus (Chicory) on liver damage induced by carbon tetrachloride in rats." Pharmacognosy Journal, 9(3), 298-305.
2. Ali, B. H., & Blunden, G. (2003). "Pharmacological and toxicological properties of Cichorium intybus L.: A review." Phytotherapy Research, 17(7), 489-498.
3. Srinivasan, M., & Sudhakar, M. (2015). "Hepatoprotective and antioxidant effects of Cichorium intybus L. against drug-induced liver damage in albino rats." International Journal of Pharmacology, 11(4), 283-291.
4. Santos, A. M., & Rodrigues, M. A. (2019). "Medicinal properties and uses of Cichorium int.